

Koheseks kasutuseks

Eestil puudub selge ringhäälingupoliitika

Tallinn ja Budapest, 13. detsember 2005 — Ehkki Eesti on teinud suuri edusamme avalik-õigusliku ringhäälingusüsteemi loomisel ja liberaliseerinud eraringhäälingusektori, puudub riigil siiski selge ringhäälingupoliitika ning arenguruumi jagub ka rahvusvaheliste ringhäälingustandardite täieliku rakendamise tähenduses. Uue ühtse ja sõltumatu regulaatorasutuse loomine on takerdunud, avalik-õigusliku ETV rahastamine pole ennustatav ega piisav, vene vähemusele suunatud programmipoliitika on ebaselge. Puuduvad ka riiklik nägemus mediakontsentratsiooni küsimuses, selge protseduur avalikkuse kaebuste menetlemiseks, samuti toimetussõltumatuse mehhanismid eraringhäälingus.

Sellised on järeldused teeb raport Eesti kohta, mis ilmub ühena suurest seireprojektist **“Televisioon Euroopas: regulatsioon, poliitika, sõltumatus”**, mida esitletakse homme Tallinnas. Raport, mille on väljaandmise on korraldanud Avatud Ühiskonna Instituut (*Open Society Institute*) koostöös Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnaga ja MTÜ Meediaseirega, kutsub valitsust üles kujundama vastavaid poliitikaid ning läbi viima regulaatoriasutuse reformi.

Eestil puudub endiselt selge ja igakülgne ringhäälingupoliitika, sealhulgas selle kohta, milline peaks olema ringhäälingu roll ühiskonnas ning mida on avalikkusel õigus ringhäälingult oodata ja nõuda. Muu hulgas ei ole Kultuuriministeerium piisavalt aktiivne ringhäälinguseire korraldamisel ega seadusenoete ja loatingimuste täitmise tagamisel.

Kultuuriministeerium on küll teinud ettepaneku asutada uus sõltumatu regulaator, mis hakkaks tegelema järelevalve ja ringhäälingulubade väljastamisega (ning mille puhul jääks Ringhäälingunõukogu vaid ETV–ERI kõrgemaks organiks), aga see protsess on takerdunud ministeeriumidevahelisse erimeelsusesse. Eesti raportööri Urmas Loidi vaatlustest nähtub, et “Eesti ringhääling vajab struktuurset debatti, kaasates kõik asjasse puutuvad osapooled, saavutamaks selge ringhäälingupoliitika regulatsiooni suhtes, täpsustamaks avalik-õigusliku ringhäälingu rolli ja tagamaks selle rahastamise.”

Avalik-õiguslik Eesti Televisioon on muutunud järjest avaliku teenuse osutamisele orienteerituks, eriti pärast reklaami väljaviimist 2002. aastal. Siiski on ETV rahastamine ebastabiilne, läbipaistmatu ja ebapiisav. Vaegrahastamine – mis on vastuolus 2001. aastal sõlmitud lepetega – takistab ETVd täitmast avaliku teenuse kohustusi parimal võimalikul moel. OSI raport kutsub Eesti valitsust üles kehtestama sellised seadusesätted või reeglid, mis tagaksid ETV-le piisava, stabiilse ja ennustatava rahastamise.

Kuigi ETV on püsinud elujõulisena, jääb selgusetuks, milline on tema saatekavastrateegia kolmandiku elanikkonnast moodustava venekeelse vähemuse suhtes. See on nii rahalise piiratuse tulemus (mis ei võimalda avada teist kanalit), kui ka põhjustatud selge vähemusi käsitleva ringhäälingupoliitika puudumisest.

Ehkki eraringhäälingute koondumine kaheks Skandinaavia meediaettevõtete kontrolli all olevaks firmaks on taganud neile kasumlikkusesse jõudmise, viitab selline koondumine ka selgete reeglite puudumisele meediakontsentratsiooni ja ristomanduse suhtes. Valitsus ja ringhäälinguala korraldavad asutused pole suutnud välja pakkuda seisukohta, millises ulatuses tuleks kontsentratsiooni piirata.

Nii avalik-õigusliku kui ka eraringhäälingute peale kaebuste esitamise süsteem ebapiisav või puudub sootuks. Muu hulgas pole pärast ringhäälingute lahkumist Avaliku Sõna Nõukogust tekkinud asemele uut kindlapiirilist võimalust, kuidas avalikkus saaks saadete kohta kaebusi esitada ning oleks tagatud ka nende kaebuste menetlemine, ilma et kaebuse esitajale esitataks mingeid eeltingimusi.

OSI raport kutsub Eesti valitsust üles kujundama koostöös ringhäälingusektoriga selge ringhäälingupoliitika, mis määratleks selgepiirilisel avalik-õigusliku ja eraringhäälingu perspektiivid, käsitleks kodanikuühiskonna kaasamist protsessidesse ning piiritleks avalik-õigusliku ringhäälingu rolli venekeelse elanikkonna suhtes. Kujundatav poliitika peaks sisaldama mõõdetavaid eesmärke ja ülesandeid, mille täitmist saab ka hinnata.

Raport esitab rea soovitusi, mille eesmärk on süvendatult jätkata muutusi, mida Eesti on viimastel aastatel edukalt ellu viinud.

Viiteid toimetajale:

Kõnealune raport ilmub ühena suurest seireprojektist “*Televisioon Euroopas: regulatsioon, poliitika, sõltumatus*”. Kokku vaadeldakse raportites 20 Euroopa riiki – nii vanu ELi liikmesriike, uusliikmeid kui ka võimalikke tulevasi liikmeid. Raporteid valmistasid ette OSI Euroopa Liidu Seire ja Toetusprogramm koostöös OSI Võrgustiku Meediaprogrammiga. Raportid on kättesaadavad internetis <http://www.eumap.org>. Avatud Ühiskonna Instituudist saab lähemalt lugeda veebilehel <http://www.soros.org>.

Eesti raport sündis koostöös Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnaga ning MTÜga Meediaseire.